בסוד שיח

מאת שאול שיף

נתניהו מאבד גובה

בעצם אפשר להגן בקלות על ראש הממשלה, בניסיון נתניהו ולהדחף את הביקורת המוטחת כלפיו. בסך הכל כשלוחה חודשים ראש ממשלה עם ירושה כלכלית קשה ביותר, שהורישה שלטון העבודה: מצוקה מדינית קשה לא פחות, בהתחשב בהסכמים שחתמה ממשלת רבין עם הרשות הפלשתינאית, העומדת בסתירה לתפיסת עולמו המדינית של הליכוד. והזה, בניסיון נתניהו, נתון במצב כלתי נסבל, בהיותו "נקב את החבית ושמר את היינו". גם תכלה את ההסכמים החתומים וגם תשמור על חברון ברזה רצונם של המתנגלים וכל אותם אלה שתמכו בו בבחירות. ובתוך כל הלחצים הללו, הכיצד באמת ניתן לקבל פעילים מרוחקות ומצמה המבקשים יצוג וכיבודים בחברות ציבוריות וממשלתיות, בעוד האדמה בוערת?

כאשר שאלתי את אורי אריאל האם מאמרו של חגי סגל ב"מעריב" שפשה שפסים בבניסין נתניהו, משקף את עמדת רוב המתנגלים? הוא השיב כי ישנה הנזמה רבה במאמרו של חגי סגל וכי הוא אינו שותף, לביקורת הזאת.

ובכל זאת קשה להבין ולקלוט, כיצד קודה הדבר, שאין חוג בחברה ישראל, שתמך בבניסין נתניהו בבחירות לכנסת, שאינו מביע אכזבה בצורה כזו או אחרת מדרך תפקודו של ראש הממשלה?

נראה, כי שורש "הקיטרון" הוא בציפיות הגבוהות שבניסין נתניהו נסע בקול בוחריו במהלך מערכת הבחירות לכנסת. מי שיעקב אחרי ההבטחות הישירות והמרומזות ילמד, כי לא היה עוד מועמד לראשות הממשלה שהבטיח כל כך הרבה בהסותו בכל כך הרבה תחומים ובנוגעות לא מבוטלת.

בגלל שיטת הבחירות הישירות, נוקק המועמד לכל קול נכסך הכל 20 אלף קולות הפרש) וכדי להשיג זאת, עשה נתניהו מה שכל מועמד מול פרס והתקשורת היה עושה: המסיר הבטחות לכל מישאלה, מדינית או כלכלית שהעלתה בפניו.

ומעבר לכך, הדרשם הוא, כי איזו שיטה בעבודתו וכי הוא נגרר אחר האידיאלים ואין הוא יהם אותם. הכל נראה "אמנדמי" והמנהיגות מוצאת את ביטויה רק באינטרגציות נגד אריאל שרון.

אין חשש לנפילת הממשלה מחדשים וקרובים, משום שאין חבר כנסת המעוניין כרגע בהפלת הממשלה, הראי לא מקרב חברי הקואליציה וגם לא "דרי" צוקר ממרץ. אבל, באחריה שכואת, הולך נתניהו ומאבד ובסופו של דבר ימצא הדבר ביטויו בעצמת "הקילקולים" בממשלה ובתוך הליכוד עצמו.

נסיון רציני לפתרון בעיית יהדותם של העולים מ"חבר העמים"

פורום רציני של רבנים ואישי ציבור מכל המגזרים בציבור הדתי, התארגן באחרונה כדי להביא לפתרון הלכתי ראוי את בעיית מאות העולים מחבר העמים שאינם יהודים.

בפורום הרבנים ואנשי ציבור חברים בין היתר: הרב עזרין אבן־ישראל (שטיינזלץ), פרופ' אפרים מאיר (ראש המחלקה לפילוסופיה באוניברסיטת "בר־אילן"), הרב מרדכי אלון (ראש ישיבת הרדב), הרב שלום גרשון הלוברט (ראש ישיבת "שיח", בית וגן), הרב שלום קוטלר (ראש הנהרה), הרב יעקב נודרן (ומנהיגת הרבנים של אה"ב), הרב שלמה אסס (ישיבת "אור שמח"), ח"כ חנן פורת, ד"ר שלמה אפשטיין, ראש מחלקת החינוך של בזינט ישראל וחגי בן־ארצי (ראש המחלקה לחינוך בבית "מורשה" בירושלים.

מאחורי היוזמה הזאת עומדת הגב' רינה יבלונסקי, בעצמה עולה מ"חבר העמים" (לפני 23 שנה) שהיתה בין מייסדי הישובים קשת ועופרה. הגב' יבלונסקי עבדה במשך תקופה מסוימת באולפנים לגיור והיא מכירה היטב את כל סוגיית הגיור בישראל ובמיוחד כאשר מדובר בעולים מחבר העמים.

הפורום הנ"ל מבקש להתמקד בעיקר בגיור שבקרב העולים.

על־פי מסמך הכוונות של חברי "הפורום", "חלק גדול מהילדים שלי חמ"ע אינם יהודים על־פי ההלכה. אחרי סיום הלימודים הם מתפזרים ברחבי הארץ, משתלבים בחברה הישלונית, עסוקים בחיי יום־יום ואם אם מתבוללים בתוך האוכלוסיה היהודית בארץ."

להערכת חברי הפורום הנ"ל, ניתן לקרב חלק נכבד מהצעירים הללו ליהדות. ואת, על־ידי הקמת אולפני גיור לתלמידי י"א־י"ב בין כותלי בית הספר. כך, למשל, מספרת הגב' יבלונסקי שהנהלת בית־ספר "חות הנוער הציוני" מוכנה לאפשר לתלמידי לקיים אזרה חי רתי במסגרת המוסד וגם ללון שם זמן ומקום לאולפן. כיום נערים שאינם יהודים אינם מתקבלים (בדרך כלל) לתיגוך הממלכתי דתי, וממילא, מאחר ואינם מסוייכים למסגרת דתית, אין בית־דין בישראל המוכן לשקול את גיורם.

מדובר במצבה זמן שעלולה להביא לקרע בין הציבור החילוני לבין הציבור הדתי, מעבר למה שהיה עד כה. ומעבר לכך. המספר העצום של מי שאינם יהודים המהלכים בתוכנו חדים בתוך החברה בישראל. בישראל ומשפחות רחיות אין מחוסנות מפני אפשרות כזאת. והרבנות הראשית לישראל עשה לבעיה, אלא שעד כה לא גובשה תשובה מסודרת כיצד ואיך לפעול. תוכנית ה"פורום" יודע לפרטי פרטים, מתוך הכרה חברה את הזוי הארץ על כל מרכיביו. נראה, כי חברי הפורום מצאו גם תורמים שימסנו חלק מהתארגנות הרחוקה, שאינה פשוטה כלל ועיקר. השאלה האמת היחידה והשוובה כעת היא, האם הרבנות תהיה מוכנה להביר בפורום הזה, שכל תפיסתו דתית והוא מבקש לפעור את הבעיות אך ורק על־פי ההלכה. אין ספק שבתוך הארגונים כמו "שבות עמי", שמיר, אש התורה, מ"ר והמרכז למורשת יהדות רוסיה) "מכון מאיר", "אל־עמי" "רמתנים" ישנם כוחות שיכולים להיות את אולפני הגיור עם כל מה שכרוך בכך. חברי הפורום מצהירים, כי באמצעות הצעירים שיתקבלו לרת ניתן יהיה להגיע גם להורים, שבדרך כלל אחד מהם אינו יהודי.

הפורום מתכוון להקים לאלתר מרכז מידע על כל הארגונים התרניים העובדים עם העולים מ"חבר העמים" וכן מאגר מידע על המורים המלמדים ברוסית מקצועות קודש. אם הרבנות הראשית תאשר את התוכנית, יוקם מרכז אימון של המבקשים להתגייר על־ידי משפחות רתיות.

ח"כ "ידידי" צוקר עוד יופתע

היו"ר לשעבר של ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, ח"כ "ידידי" צוקר הפיע השבוע בפני הנהלת אגו מוזיקות מר"ן ומצא, כי היתר, כי מקור הלוונות נגרו הוא באלון־שבות, שמם הלישה קבוצת מתנלים להתלבש עליו. ברגע שאומרים במר"ן "מתנלים" מיד משתר השרץ, יהיה בצבע אשר יהיה. אלא שהפעם

ח"כ צוקר טעה בגדול, וכך גם הטיפה את חבריו. אכן, כתבי התלונה נגרו ליוקר המפשפ למשלה הגיעו תומים על־ידי ד"ר שרה פולק, רופאה במקצועה (שגם בעלה רופא) והיא גרה באלון שבות. וללה אין אדם מבין ה"מתנלים" בגוש עציון שיודע על התלונות ותך מקריאה בעיתונים) ואין איש וללה מאלון שבות, שהיה מעורב בפרשה זו. גב' פולק היא מגישה התלונות אך מאחריה עומדים דוקא אנשים חילונים, חילונים מאוד, אולי יותר מ"דרי" צוקר עצמו וחברי במר"ן.

הטיפור על "קמרה אובסקורה" ומעלליו של צוקר פורסמו לראשונה בשוך זה, אך שום גורם בעיתונות הכללית לא שרח כלל לבדוק את הטיפור, למרות, ששמו של צוקר הוזכר בשמרים, והדברים שנכתבו כאן נקראו על־ידי כתבי היומונים והמקומנים. לא זו אף זו: כאשר ניסו לעניין כתבים ירושלמים בטיפורו של צוקר, איש לא גילה כלל נכונות לקסק בו, גם כשהצגו הוכחות וחוכות על מעשים פלילים.

עכשיו עוסקת מבקרת המדינה בחקירת פרשיות אחרות במשרד החינוך והתרבות שבמרכזן עומדת הגב' "יהי" ברנדס. המנכ"ל לשעבר של משרד החינוך והתרבות, יצטרך להשיב לכמה שאלות, גם בפרשת "דרי" צוקר ומעניין יהיה לראות אם, יגלן על השר שלו לשעבר, וגם חשד לשעבר עצמו, פרופ' אמנון רובינשטיין יתבקש לתת כמה הבהרות.

אחד הקטעים הבלתי בדרים בפרשת דרי צוקר, היא התנהגותו של היועץ המשפטי למשלה, מר מיכאל בן־יאיר.

לאותה קבוצה חילונית ירושלמית ומשפלת ביטודיות בפרשה, קשרים טובים בלשכת היועץ המשפטי וה"קשרים" הללו למרה על היחס התמוה של היועץ המשפטי, כלפי כתבי התלונה של הגב' פולק.

אין ספק שבשלב מסוים גם היועץ המשפטי יתבקש לתת הבהרות.

אגב, ח"כ "דרי" צוקר כרה לעצמו בור, כאשר ביקש בשעתו לקשור את "דרי" של ח"כ אחד אולמרט.

סעיף 13 א' לחוק חסינות חברי הכנסת אומר, כי אסור לחברי כנסת לפנות לרשויות לקבל כסף או בתעודה לכך מקבל ח"כ תשלום. ח"כ "דרי" צוקר "חיבר" את הסעיף הזה, כדי למנוע מאחד אולמרט, ע"ד במקצועו, להופיע בפני הרשויות עבור לקוחות בעידו חבר כנסת. אולמרט עצמו אימץ את הסעיף הזה ואילו "דרי" צוקר נפל ברשתו, והדבר "יחסף כאשר תתבהר התמונה כולה של פרשת "קמרה אובסקורה".

יצויין, כי "תקבוצה הירושלמית" החילונית זכתה לשיתוף פעולה של חלק מהמפקידות במשרד החינוך והתרבות – כולם חילונים אף הם, תומכי מר"ן, שנרתמו מעשתו של צוקר.

פרשיות נוספות בדרך: הכיבר קיבלה תגובה

הגיעה של מר"ן, "תנוך" בספים ממשרד העבודה והרווחה.

אלול

בישיבות החליטאיות חדש אלול טעון באווירה מיוחדת על סף "החמרה השתורה" ושיחות המוסר של "המשגיחים" מוחקים את החיץ האחרון מעל פניו של כל קל־דעת. התפילה היא אחרת, הדיבור הוא אחר ואני מכיר לא מעט בוגרי ישיבות, שעד היום לשמע חשם אלול – מועקה מתיישבת על לבם.

בעל ה"תניא", רבי שניאור זלמן מלאדי זצוק"ל, מייסדה של חבד, נוהג לומר שבאלול גם הדגים מתחת למים רועדים! ובכל זאת עולם התפילות, ברוב התצרות, נוהג באלול בשונה מאד מאשר הציבור ה"ליטאי". סיפר פעם האדמו"ר הריי"ץ מלובביץ': הבה בעל "תניא" הנוע באחד ממסעותיו לשקלוב והיה זה בעיצומו של חודש אלול ובשקלוב היה מעוז גדול ביותר של מתנגדי החסידות. ציבור הליטאים הסתובב עם ארשת פנים רצינית וכבדה ה"מגידים" היו אוקים בכל שיחת מוסר: "באיזה פנים נלך לקראת המלך"... כאשר נודע שה"אדמו"ר הזקן" הגיע לשקלוב ובחיותו מורי גם על־ידי מתנגדיו כתלמיד חכם עצום, ביקשו ממנו לומר כמה דברים לכבוד חודש אלול. עלה בעל ה"תניא" לבמת הנאמנים התעטף בטלית, נשק את תפרוכת והחל מיד בדרשה. זו לא ארכה אלא דקה אחת בלבד: "דוד המלך ע"ה אומר: "טעמו וראו כי טוב ה' ומיד ירד מן הבמה. האדמו"ר הריי"ץ מתאר בכתביו כיצד רבים מבין "המתנגדים" הצטרפו אז לחסידות דווקא בגלל אותה דרשה קצרה, שבאה להבדיל בין הכבדות והעצב של "המתנגדים" בחודש אלול לבין המרירות מתוך שמחה של החסידים: "טעמו וראו כי טוב ה'".

המספר החסידי, חרב בן־ציון גרוסמן שליט"א סיפר לי השבוע, כי ה"בבא סאלי" זצוק"ל היה צם ממנחאי שבת עד ערב שבת בכל חודש אלול. לאמור: צם ששה (!) ימים מלאים, בלי לגעת טיפת מים. "הסעודה השלישית" בשבת התיה בשבילו מעין סעודה מפסקת. הוא עצמו נמנע מלהבדיל על היין במוצאי־שבת ויצא ידי חובה בשמיעת "ההבדלה" מאחר, כך שחצום התחיל אצלו למעשה לאחר שסיים את "הסעודה השלישית".

אשתו־הראשונה הצדקת ע"ה היתה צמה אף היא בכל ימי חודש אלול וגם בעשרת ימי תשובה, אבל שוברת את־הצום בפל יום לאחר־צאת הכוכבים. הצום הממושך של "הבבא סאלי" הוא בלבי בפני עצמו והפלא בשבעתיים, מפני שבכל אותם ימים היו זורמים לביתו המוני בני אדם להתברך בברכת שנה טובה וחלקם היו מסיבים לשולחן שבראשו ישב "הבבא סאלי" עצמו ונהנים מסעודה דשנה וממשקאות טובים, וריח האוכל המרוקני היה "שט" למרחוק ואילו על פניו לא נראה כלל כי הוא בעיצומו של צום.

האדמו"ר רבי ישראל דב מרדכוביץ' זצוק"ל היה יוצא בחודש אלול מדירתו הקבועה והיה עובר להתגורר לדירתו השניה בת חדר אחד. הוא נמנע מלקבל קהל והיה יושב בתענית דיבור ובצום, עד לאחר עשרת ימי תשובה. במקרה זה אין מדובר כמובן, בצום רצוף.

האדמו"ר מבעלז, רבי אהרון רוקח זצוק"ל נוהג היה בחודש אלול בכל אחת משלוש השעודות בשבת, להשמיע דברי התעוררות ומוסר אך תמיד היה מסיים בהמתנות שפע ברכות, למסובים ליד שולחנו, כדי שלא יצאו מביתו ולבם כבד עליהם.

אצל האדמו"ר מלעלוב, רבי משה מרדכי בידרמן זצוק"ל יהיה אלול כל השנה כך שלא נזקק להנחנות מיוחדות באלול הקלנדרי. בכל יום הוא היה אומר עשרות פעמים: "לפניו נעבוד בריאה ופחד ונודה לשמו בכל יום תמיד" ולא היתה שנייה אחת שלא היה בריאה ופחד מפני בורא עולם."

בזכות העדים

הסיפור שיסופר להלן אירע באחרונה ממש, ומשום "חסוף המנאושר", נאסר עלי באיסור חמור להזכיר שמות, גם לא את שמו של הרב המעורב בפרשה, שהוא דמות דרונה וסמנונית שמו עולה מדי כמה שבועות לכותרות העיתונים. אבל למה להכביר במלים ובהקדמות, הנה המעשה עצמו.

כידוע, ברבים מן הקיבוצים, מעמד הנישואין על־פי הלכה ובהשתתפות של רב, אינו מבטא את תחילתו של הקשר בין בני הזוג המסגרת ההלכתית באה בדרך כלל, כדי למסד את חיי בני הזוג או למנוע בעיות. מחילך שיוולד לבני הזוג. וכך אמנם נהגו זוג צעירים חברי קיבוץ של התקים המסומנים במרכז הארץ. לאחר תקופה מנושכת של חברות, הם החליטו להינשא כדת משה וי־אל. הם פנו אל הרב המוכר להם מ"טקסים" קודמים יהו. השיא אותם בקצב מזורז בחכירו ה"טוב" שהחזיק באותו קיבוץ. לאחר החופה, שהאורחים בה נתכבדו בכיבוד קל, חזרו בני הזוג כל אחד לעיסוקו כשהם מלאי רעיונות שהסיפור עם הרבנים והברכות כבר מאחוריהם.

בסמוך ליום החתונה, נערכה באחד מחדרי הקיבוץ מסיבה של צעירים מבני הקיבוץ, ללא כל קשר לחתונה, והמסיבה גלשה באחד משלביה לשאול תחתית. וכך אירע שהכלה הטרייה ערבה בסמוך, שמעה את המיית קולות רומי המסואבת ונענתה להצפדות החברים ליטול חלק ב"חגיגת הזימה".

עברו מספר ימים מאז אותה מסיבה ונתברר לצעירה כי הרתה. הדבר לא פגע בשלומו של בני הזוג, שזה אך עתה נישא כדת משה וישראל. הלידה עברה בקלות והחיים המשיכו לזרום בשיגרתם. בשלב מסויים החליטו בני הזוג לפרוש מן הקיבוץ ולנסות את מזלם מחוצה לו. וכך הגיעו לירושלים וניסו לבנות שם את ביתם מחדש.

אווירת הסיבוב שבה חיו שקועים עד לפני זמן קצר, עברה כנראה את מיפלס שיער ראשם והם החליטו לבדוק כל מיני תוגים של יהדות, קבלה, חסידות וכיו"ב ונמשכו לחסידות ויותר אל השכונות החרדיות בירושלים והשתדלו להתרחק מחברותם יוצאי הקיבוצים, שהגיעו אף הם העירה לבנות ולהניבנות בה.

לאחר מסע ארוך, יחסית לתיר חיי היחידות וערכיה, החליטו בני הזוג להזור בתשובה ודווקא "נתפסתי לאחד הפלגים היותר קיצוניים בציבור החרדי. (תשובת המשקל... מוכיחין שביקשו לשוב אל ה' באמת ובתמים, הוסר עליהם במיוחד הטיפור של הולדת בנם העיק שעליהם בימותך הטיפור של הולדת בנם ומזרות היה עליון, ואע"פ החליטו, כי אין הם יכולים שלא לספר לפטרוניהם הרוחניים את הסיפור הכואב הזה. ובינתיים האשה כיסתה ראשה בחומרות יתירות והבעל החל יישב על התורה והעבודה והחיים החדשים שבו את לבם ולא היה דבר שנראה קשה בעיניהם. אר היה לו אישתמד קשר לתורת משה ומצוותיה.

כאשר סיפרו למדריכיהם הרוחניים על הילד, חשו את אשר עובר במוחם של אלה האחרונים עד הנה. החורים הודיעו כי יקבלו על עצמם כל פסק־דין שיראה גם אם המראר יהיה מחיר יקר. ובעוד כל הפרשה הזאת נבדקה על לבם ולא היה שום ספק בדבר, כל צדדיה מן החיבוב ההלכתי הזה נתברר כי אין זה כל כך קל למצוא נקודות זכות בהסתמך על הפרטים המדוייקים שסיפרו הבעל והאשה.

באחד הערבים נסע אחד המקורבים להיפגש עם הרב מסדר התופה והקידושין. הוא סיפר לרב את כל הסיפור והשניים התלטו לבדוק בטיב העדים. זאת לאחר שהרב המקדש אישר שהוא אינו מקפיד על עדים כשרים, כאשר הוא עורך חופות בתנועה הקיבוצית. הלכו אל בתי העדים ומצאו שהם מחללי שבת כדין כל מוקפי על וכי אין אפילו שמץ של ספק, כי היו פסולים לעדות. בהסתמך על המסמאים הללו, קבר המקורב לירושלים וסיפר לבית הדין שעסק בסוגיה זו את אשר העלתה בדיקתו. בית הדין ביטל הקידושין מעיקרן ונמצא כי הילד כשר ואין להכריז עליו ממזר.

כמובן שהזוג נישא בשנית בחוג מצומצם של מכרים ושמחת עולם על ראשם.

הרב עצמו סיפר לפני מספר ימים, כי הוא בכוונה אינו מקפיד על עדים כשרים, בתנאים מסויימות, כדי לאפשר במקרים כחו"כ לבטל את הנישואין בעת הצורך ולמנוע ממזרים מישראל.